

**Prehľad vybraných zdrojov Rady Európy
k výchove a vzdelávaniu k ľudským právam a demokratickému občianstvu
na praktické využitie učiteľmi vo výchovno-vzdelávacom procese**

Prehľad uvádza vybrané užitočné zdroje Rady Európy, ktoré ponúkajú učiteľom¹ konkrétne vyučovacie modely a materiály k výchove a vzdelávaniu k ľudským právam a demokratickému občianstvu za účelom ich využitia v edukačnom procese žiakov v primárnom, nižšom strednom a vyššom strednom vzdelávaní.

Názov publikácie	KOLEKTÍV AUTOROV. Reference Framework of Competences for Democratic Culture. Volume 1, 2, 3. Štrasburg: Rada Európy, 2018. (Referenčný rámec kompetencií pre demokratickú kultúru. Zväzok 1, 2, 3)
Anotácia	<i>Rámec identifikuje hodnoty, postoje, schopnosti, vedomosti a kritické porozumenie potrebné pre interkultúrny dialóg a demokratické procesy. Prvý zväzok ponúka niektoré dôležité upozornenia týkajúce sa používania Rámca, vysvetlenie pojmov a teoretické predpoklady, ktoré sú základom Rámca, opis modelu kompetencií, ktorý následne uvádza úlohu deskriptorov v Rámci, glosár kľúčových výrazov. Druhý zväzok sa zameriava na deskripty. Opisuje tvorbu deskriptorov a poskytuje kompletný zoznam všetkých deskriptorov 20 kompetencií pre demokratickú kultúru – kľúčových a doplnujúcich. Tretí zväzok ponúka usmernenie, ako môže byť Rámec implementovaný do vzdelávacích systémov – pri tvorbe kurikula, plánovaní pedagogiky a hodnotení. Taktiež sa zaoberá spôsobmi, akými sa Rámec môže používať pri príprave učiteľov, ako sa môže uplatňovať pomocou celoškolského prístupu a pod.</i>
Zdroj/ dostupné	<i>Reference Framework of Competences for Democratic Culture. Context, Concepts and Model. Volume 1. Dostupné na:</i> https://rm.coe.int/prems-008318-gbr-2508-reference-framework-of-competences-vol-1-8573-co/16807bc66c <i>Reference Framework of Competences for Democratic Culture. Descriptors of Competences for Democratic Culture. Volume 2. Dostupné na:</i> https://rm.coe.int/prems-008418-gbr-2508-reference-framework-of-competences-vol-2-8573-co/16807bc66d <i>Reference Framework of Competences for Democratic Culture. Guidance for Implementation. Volume 3. Dostupné na:</i> https://rm.coe.int/prems-008518-gbr-2508-reference-framework-of-competences-vol-3-8575-co/16807bc66e (anglické verzie)
Názov publikácie	KOLEKTÍV AUTOROV. Living with Controversy. Teaching Controversial Issues through Education for Democratic Citizenship and Human Rights. Training Pack for Teachers. Rada Európy, 2016. (Vyrovnávanie sa s kontroverznými témami. Výučba kontroverzných tém prostredníctvom výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu. Školiaci balíček pre učiteľov)
Anotácia	<i>Príručka je zameraná na výučbu kontroverzných tém a vysporiadanie sa s citlivými témami vo výchovno-vzdelávacom procese, nakoľko naučiť sa, ako sa zapojiť do dialógu s ľuďmi, ktorých hodnoty sú odlišné od vlastných a</i>

¹ Pojmy žiak, učiteľ, pedagóg... sú v texte používané ako pedagogické kategórie alebo označenie profesijnej skupiny, t. j. vo význame žiak i žiačka, učiteľ i učiteľka, pedagóg i pedagogička...

	rešpektovať ich, je kľúčové pre demokratický proces a nevyhnutné na ochranu a posilnenie demokracie a podporu kultúry ľudských práv.
Zdroj/ dostupné	https://rm.coe.int/16806948b6 (anglická verzia)
Názov publikácie	KOLEKTÍV AUTOROV. <i>Compass – A Manual for HRE with Young People</i>. Štrasburg: Rada Európy, 2015. (<i>Kompas – Manuál pre výchovu mládeže k ľudským právam</i>)
Anotácia	Príručka predstavuje zdroj informácií, nástrojov a tipov v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu, preto môže byť použitá rôznymi spôsobmi a neexistuje žiadny osobitný východiskový bod. Publikácia poskytuje podporu pre učiteľov, ako vykonávať aktivity, ako ich prispôbiť a rozvíjať podľa potrieb žiakov a praktických okolností. Príručka ponúka nielen konkrétne aktivity na výchovu a vzdelávanie v oblasti ľudských práv, ale je zároveň súhrnom teórie a podporných materiálov v tejto oblasti. V rámci uvedeného webového sídla sú zároveň dostupné zdroje z kampaní <i>No Hate Speech Movement</i> , <i>All Different – All Equal</i> a pod.
Zdroj/ dostupné	https://www.coe.int/en/web/compass (anglická verzia)
Názov publikácie	EUROPEAN WERGELAND CENTRE. <i>Democracy in the Making: Good practices from 5 years of Regional Summer Academies</i>. Rada Európy, 2014. (<i>Vytváranie demokracie: Osvedčené postupy za päť rokov regionálnych letných akadémií za päť rokov ich praxe</i>)
Anotácia	Brožúra <i>Democracy in the Making</i> poukazuje na osvedčené postupy z piatich rokov realizácie regionálnych akadémií a na niektoré inovatívne postupy v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu.
Zdroj/ dostupné	http://www.theewc.org/Content/Library/Research-Development/Project-documents-and-reports/Democracy-in-the-Making (anglická verzia)
Názov publikácie	GOLLOB, R. et al. <i>Educating for Democracy. Background materials on democratic citizenship and human rights education for teachers</i>. Štrasburg: Rada Európy, 2010. (<i>Vzdelávanie pre demokraciu. Východiskové materiály pre učiteľov v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu</i>)
Anotácia	Príručka sa zameriava na širokú škálu kľúčových otázok vrátane cieľov, kompetencií a celospoločenského prístupu k výchove a vzdelávaniu k ľudským právam a demokratickému občianstvu. Príručka načrtáva základné princípy občianstva a vzdelávania v oblasti ľudských práv, poskytuje usmernenia a nástroje na navrhovanie, podporu a hodnotenie žiackych procesov konštruktivistického a interaktívneho učenia. Taktiež poskytuje nástroje pre učiteľov a žiakov v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu.
Zdroj/ dostupné	https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802f727b (anglická verzia) https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168049534e (česká verzia)
Názov publikácie	GOLLOB, R. et al. <i>Growing up in Democracy. Lesson plans for primary level on democratic citizenship and human rights</i>. Štrasburg: Rada Európy,

	2010. <i>(Vyrastať v demokracii. Plány vyučovacích hodín v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu v primárnom vzdelávaní)</i>
Anotácia	Príručka obsahuje deväť výučbových jednotiek s približne štyrmi lekciami a zameriava sa na kľúčové koncepty v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu, pričom je určená pre nižšie stredné vzdelávanie. Cieľom výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu je aktívny občan, ktorý je ochotný a schopný participovať na demokratickom spoločenstve. Školská komunita je koncipovaná ako sféra autentických skúseností, kde sa mladí ľudia môžu učiť, ako sa podieľať na demokratickom rozhodovaní a môžu prevziať zodpovednosť v ranom veku.
Zdroj/ dostupné	https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802f727d (anglická verzia)
Názov publikácie	HARTLEY, M, – HUDDLESTON, T. <i>School-Community-University partnerships for a Sustainable Democracy</i>. Štrasburg: Rada Európy, 2010. <i>(Partnerstvo škola-komunita-univerzita pre trvalo udržateľnú demokraciu)</i>
Anotácia	Publikácia je zameraná na podporu partnerstiev medzi školami, komunitami a univerzitami, vysvetľuje, ako by takéto partnerstvá mohli byť budované a rozvíjané a uvádza výzvy, s ktorými sa možno stretnúť. Dôležitosť takýchto partnerstiev je najmä z hľadiska riešenia komunitných problémov, ako aj pri rozvíjaní občiansky zmysľajúcich občanov a rešpektovania demokracie v spoločenskom živote. Publikácia je určená pre tvorcov politik a odborníkov v školách, univerzitách, organizácie občianskej spoločnosti, komunitné skupiny a zástupcov verejných orgánov a orgánov miestnej správy so záujmom o podporu demokratického občianstva a občianskej angažovanosti.
Zdroj/ dostupné	https://rm.coe.int/16802f7271 (anglická verzia)
Názov publikácie	KRAPF, P. <i>Taking Part in Democracy. Lessons for upper secondary level on EDC/HRE</i>. Štrasburg: Rada Európy, 2010. <i>(Zapojenie sa do demokracie. Úlohy na vyučovanie v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu vo vyššom strednom vzdelávaní)</i>
Anotácia	Príručka obsahuje deväť výučbových jednotiek s približne štyrmi lekciami a zameriava sa na kľúčové koncepty v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu, pričom je určená pre vyššie stredné vzdelávanie. Cieľom výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu je aktívny občan, ktorý je ochotný a schopný participovať na demokratickom spoločenstve. Táto príručka pre vyššie stredné vzdelávanie sa zameriava na kľúčové kompetencie, ktoré umožňujú mladým ľuďom participovať na demokratickom rozhodovaní a riešiť výzvy dynamickej pluralitnej spoločnosti.
Zdroj/ dostupné	https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802f7305 (anglická verzia)
Názov publikácie	GOLLOB, R. et al. <i>Living in Democracy. EDC/HRE lesson plans for lower secondary level</i>. Štrasburg: Rada Európy, 2008. <i>(Žiť v demokracii. Plány vyučovacích hodín v oblasti výchovy a vzdelávania k</i>

	<i>Ľudským právam a demokratickému občianstvu v nižšom strednom vzdelávaní)</i>
Anotácia	Príručka obsahuje deväť výučbových jednotiek s približne štyrmi lekciami a zameriava sa na kľúčové koncepty v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu, pričom je určená pre nižšie stredné vzdelávanie. Cieľom výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu je aktívny občan, ktorý je ochotný a schopný participovať na demokratickom spoločenstve. Školská komunita je koncipovaná ako sféra autentických skúseností, kde sa mladí ľudia môžu učiť, ako sa podieľať na demokratickom rozhodovaní a môžu prevziať zodpovednosť v ranom veku.
Zdroj/ dostupné	https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802f7304 (anglická verzia)
Názov publikácie	GOLLOB, R. – KRAPF, P. <i>Teaching Democracy. A Collection of Models for Democratic Citizenship and Human Rights Education</i>. Štrasburg: Rada Európy, 2008. <i>(Vyučovanie demokracie. Zbierka cvičení a príkladov pre vyučovanie v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu)</i>
Anotácia	Príručka pre učiteľov obsahuje súbor cvičení a modelov zameraných na výchovu a vzdelávanie k ľudským právam a demokratickému občianstvu vo formálnom i neformálnom vzdelávaní. Učebné modely uvádzajú príklady a príležitosti na pochopenie všeobecných zásad demokracie a ľudských práv. Príručka ponúka používateľom možnosť vybrať si a vyskúšať rôzne prístupy k výchove a vzdelávaniu k ľudským právam a demokratickému občianstvu.
Zdroj/ dostupné	https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802f7306 (anglická verzia)
Názov publikácie	KOLEKTÍV AUTOROV. <i>Compassito – A Manual for HRE with Young People</i>. Budapešť: Rada Európy, 2007. <i>(Kompasito – Príručka výchovy a vzdelávania detí k ľudským právam)</i>
Anotácia	Príručka nadväzuje na publikáciu <i>Compass</i> . Poskytuje teoretické a metodologické informácie a predstavuje možnosti vedenia diskusií v oblasti rôznych ľudskoprávných tém. Praktické aktivity sú navrhnuté tak, aby sa cieľová skupina – deti mohli do nich zapájať, pri väčšine z nich sa však vyžaduje facilitácia, teda vedenie skúseným pedagógom.
Zdroj/ dostupné	http://www.eycb.coe.int/compassito/default.htm (anglická verzia) http://www.globalnevzdelavanie.sk/sites/default/files/pdfs/publikacia_na_stiahnutie_5.pdf (slovenská verzia)
Názov publikácie	GOLLOB, R. – KRAPF, P. – ADZOVIC, E. <i>Exploring Children's Rights. Lesson Sequences for Classes 1 – 9</i>. Štrasburg: Rada Európy, 2007. <i>(Skúmanie práv detí. Sekvencie vyučovacej hodiny v 1. – 9. ročníku)</i>
Anotácia	Príručka je určená pre učiteľov, ktorí hľadajú nástroje na výučbu práv v 1. až 9. ročníku povinnej školskej dochádzky. Zahŕňa stručný úvod s informáciami o koncepčnom rámci a učení sa príkladom, deväť malých projektov pre žiakov v prvých deviatich rokoch školskej dochádzky, podrobné popisy hodiny a plány, dodatok s množstvom zdrojov (vrátane Dohovoru o právach dieťaťa a ilustrovanej verzie dohovoru) a informácií o právach dieťaťa. Príručka

	vychádza zo špirálovitého kurikula, aby žiaci každoročne skúmali svoje práva.
Zdroj/ dostupné	https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802f727c (anglická verzia)
Názov publikácie	BÄCKMAN, E. – TRAFFORD, B. <i>Democratic Governance at Schools.</i> Štrasburg: Rada Európy, 2007. (<i>Demokratické riadenie škôl</i>)
Anotácia	Príručka predstavuje praktický nástroj, ktorý je navrhnutý na preklopenie medzery medzi teóriou a praxou v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu – ide o nástroj demokratického riadenia škôl, ktorý je uplatniteľný na všetky druhy vzdelávacích inštitúcií. Tento nástroj je navrhnutý tak, aby pomohol čitateľom zistiť ako ich škola prispieva k výchove a vzdelávaniu k ľudským právam a demokratickému občianstvu ich žiakov, špecificky k ich príprave na občianstvo v demokracii, a to tým, že skúma spôsoby, ktorými škola funguje.
Zdroj/ dostupné	https://rm.coe.int/democratic-governance-of-schools/16804915a4 (anglická verzia)
Názov publikácie	<i>Democracy and Human Rights start with us – Charter for All</i> (<i>Demokracia a ľudské práva začínajú u nás – Charta pre všetkých</i>)
Anotácia	Na portáli Rady Európy sa nachádza brožúra pre deti zameraná na zásady ľudských práv, pokyny pre učiteľov ako pracovať s <i>Chartou pre všetkých</i> , plagát <i>Charta pre všetkých</i> , séria plagátov inšpirovaných <i>Chartou pre všetkých</i> .
Zdroj/ dostupné	https://www.coe.int/en/web/edc/charter-for-all (anglická verzia)

Spracovala: PhDr. Denisa Ďuranová

Podklad je pripravený v rámci Plánu hlavných úloh Štátneho pedagogického ústavu na rok 2018, úloha pod číslom 2.2.3.4 Medzinárodná spolupráca – podpora a realizácia projektov medzinárodných inštitúcií.